

РЕЦЕНЗІЯ
офіційного рецензента

доктора філософії, старшого викладача кафедри мистецтва і дизайну костюма
Київського національного університету технологій та дизайну
Чуботіної Ірини Михайлівни

на дисертаційну роботу **Касса Богдана Вікторовича**

«Дизайн авторських колекцій чоловічого одягу: сучасні підходи та засоби декорування», представлену на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 – Дизайн

Актуальність рецензованого дослідження зумовлена об'єктивним становленням чоловічої моди як автономного напрямку сучасного дизайну, що характеризується ускладненням архітектоніки костюма та зростанням ролі авторського складника. У цьому науковому дискурсі декоративне вирішення об'єктів проектування долає межі суто утилітарної функції, трансформуючись у носія глибинних соціокультурних змістів. Розгляд новітніх авторських колекцій уможливорює виявлення експериментальних підходів до моделювання, де декор постає як провідний засіб художньої ідентифікації та концептуальної маніфестації дизайнера. Оскільки сучасна індустрія чоловічого одягу формується під детермінуючим впливом трансформації феномена маскулінності, глобалізаційних процесів та інноваційних технологій, виникає гостра потреба в їх системному теоретичному осмисленні. Зазначений чинник зумовлює високу наукову практичність праці, спрямованої на комплексний мистецтвознавчий аналіз еволюції чоловічого костюма, диференціацію засобів його оздоблення та визначення актуальних тенденцій моди. Особливу увагу привертає представлена праця, оскільки її автор, Богдан Вікторович Касса, є професійним дизайнером і засновником відомого бренду чоловічого одягу «KASS». Це дало змогу органічно поєднати в дослідженні ґрунтовну аналітичну складову та багаторічний практичний досвід, що повністю відповідає запитам і викликам сучасного ринку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукових пріоритетів і програм Київського національного університету технологій та дизайну, зокрема, в межах науково-дослідних тем кафедри мистецтва та дизайну костюма «Н/н 44/21 Дослідження тектонічної структури та художньо-композиційних характеристик костюма в розробці перспективних колекцій одягу» (2020 – 2024 рр.), «Н/н 46/22 Теоретичні основи дизайну одягу на основі тектонічного підходу» (2022 – 2023 рр.), а також у межах ініціативної науково-дослідної теми КНУТД «0121U113712 Вдосконалення тектоніки побудови форми сучасного одягу на основі дослідження соціальних та культурологічних факторів впливу» (2022 – 2024 рр.).

Необхідно відзначити сучасність мети дослідження, що полягає у виконанні комплексного мистецтвознавчого аналізу авторських дизайнерських підходів та засобів декорування колекцій чоловічого одягу в українському та світовому контекстах.

Об'єкт дослідження – авторські колекції чоловічого одягу XX – початку XXI століття.

Предметом дослідження є сучасні дизайнерські підходи, засоби декоративного оздоблення в авторських колекціях чоловічого одягу.

Хронологічні та географічні межі дослідження охоплюють XX – початок XXI століття, окремі аспекти дослідження торкаються різних періодів історії чоловічого костюма і моди.

Достовірність основних положень роботи. Достовірність наукових результатів і основних положень роботи Богдана Вікторовича обґрунтовано використанням комплексної методики дослідження, що базується на системному підході з використанням комплексу загальнонаукових методів дослідження і спеціальних методів мистецтвознавчого аналізу: емпіричні методи (обстеження, вивчення та узагальнення, ретроспективний аналіз), теоретичні методи (порівняння, аналогія, абстрагування, узагальнення), ретроспективний літературно-аналітичний огляд, термінологічний аналіз,

історико-хронологічний та історико-порівняльний методи, а також методи історико-типологічного, образно-стилістичного й художньо-композиційного аналізу.

Цілісність роботи забезпечується належним структуруванням матеріалу. Логічність побудови викладення матеріалу дозволило автору перейти від аналізу сучасного стану проблеми до її вирішення, а також широким масивом джерельної бази.

Наукова новизна результатів полягає в комплексному дослідженні сучасних дизайнерських підходів та засобів декорування авторських колекцій чоловічого одягу. Зокрема, здійснено цілісний системний аналіз процесу формування сучасних авторських колекцій чоловічого одягу, що поєднує адресне проектування, дизайнерські підходи, художньо-стилістичні аспекти та засоби декорування; було виявлено та узагальнено закономірності еволюції декоративного оздоблення чоловічого одягу в історичній динаміці; було визначено основні дизайнерські стратегії в сучасних колекціях чоловічого одягу; систематизовано дизайнерські підходи у сучасних авторських колекціях чоловічого одягу, визначено їхню роль у формуванні ідентичності брендів; виявлено типології споживачів чоловічого одягу та досліджено їхній вплив на формування дизайнерських рішень, стилістику колекцій і стратегії брендів у сучасній модній індустрії; орім того, визначено принципи формування асортименту чоловічих колекцій як багаторівневого процесу, що інтегрує креативну концепцію, дизайнерські підходи, асортиментну політику і потреби цільових груп споживачів.

Теоретичне значення роботи полягає у розширенні наукового розуміння дизайнерського підходу як системоутворювального чинника формування концепції авторської колекції одягу. Робота розкриває принципи поєднання адресного проектування, сучасних підходів, авторських концепцій та засобів декорування в моделях чоловічого одягу, що забезпечують індивідуальність, впізнаваність та концептуальну завершеність сучасних авторських колекцій.

Практичне значення отриманих результатів роботи визначається можливістю їх використання у процесі створення сучасних авторських колекцій чоловічого одягу, де виявлені дизайнерські підходи, принципи адресного проєктування та сучасні методи формування асортименту колекцій можуть бути застосовані як інструменти формування цілісної художньо концептуальної системи одягу.

Впровадження результатів дисертації. Результати роботи впроваджено у виробничий процес швейного виробництва «Factory Kass» (м. Київ) (додаток Д) та у практичну дизайнерську діяльність при розробці авторських колекцій бренду «KASS».

Оцінка наукових публікацій. За результатами досліджень опубліковано 14 праць, у тому числі 4 статті у фахових виданнях України, 1 розділ монографії, 1 свідоцтво на промисловий зразок, 8 доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, з яких 3 – за кордоном. У публікаціях змістовно висвітлено ключові аспекти дисертації.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення. Дослідження є завершеним та виконаним відповідно до встановлених правил та вимог щодо оформлення. Дисертація написана українською мовою; текст відповідає науковому стилю викладення змісту, містить необхідну аргументацію.

Структура і обсяг роботи. Основна частина дисертації складається зі вступу, трьох розділів та висновків і становить 169 сторінок. Список використаних джерел містить 323 позиції. Додатки подано на 185 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 373 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність роботи, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації та впровадження результатів роботи; показано особистий внесок здобувача і наведено структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі автором досліджено історіографію проблеми, охарактеризовано джерельну базу та методи дослідження. Розглянуто праці зарубіжних та українських науковців, присвячені еволюції чоловічого костюму, чоловічій моді, класифікації засобів декоративного оздоблення, декору чоловічого одягу та його ролі у формуванні образно-стилістичних і композиційних характеристик костюма. Дисертант приділяє основну увагу працям присвяченим створення дизайнерських колекцій, дослідженню споживчої поведінки та сегментації ринку моди та чинникам формування сучасних авторських підходів у дизайні колекцій чоловічого одягу. Автор класифікував наукові джерела, пов'язані з темою дослідження, на 5 груп, а також навів наукові методи, що дозволили вирішити завдання дослідження.

У другому розділі досліджено еволюцію чоловічої моди та сучасні тенденції у засобах оздоблення чоловічого одягу. Зробивши огляд історичної генези чоловічого костюму, виявляючи ключові етапи та основні нововведення, автор вибірково зосередив увагу саме на тих зразках чоловічого вбрання, які виявилися найзначнішими у формуванні основних історичних стилів костюма. Далі автор фокусує увагу на декоруванні та прикрасах в чоловічому костюмі, виявляє логіку та закономірності розвитку. Дослідник структурує еволюцію розвитку декору чоловічого костюма на основні історичні проміжки: XV – XVII ст.; XVIII ст.; XIX ст.; XX ст.; XXI століття. Автор стверджує, що декор у сучасному чоловічому костюмі є інструментом самовираження, поєднуючи сучасні тенденції та відображаючи зміни суспільства. Визначено типові місця розташування декоративного оздоблення на чоловічому одязі.

В розділі приділено значну увагу еkleктичному підходу до створення авторських колекцій як українськими, так і світовими дизайнерами чоловічого одягу. Автор наполягає, що саме цей напрям відображає глибинні трансформаційні процеси в сучасній модній індустрії.

У третьому розділі було розроблено типологію та сегментацію цільових груп споживачів чоловічого одягу. Задля більшої ґрунтовності

дослідження було розглянуто споживацьку аудиторію обраних брендів, що на думку автора є репрезентативними для сучасного чоловічого одягу. Для брендів Rick Owens, Thom Browne, Palomo Spain, Dolce & Gabbana та Versace автор окреслив загальні риси споживача, виявляючи стратегічні напрями маркетингових рішень для кожного. Розроблено типологію споживачів за моделлю дифузії інновацій, яка дозволяє прогнозувати поширення трендів та визначати цільові сегменти для впровадження дизайнерських рішень. Було здійснено порівняльний аналіз світового та українського ринків чоловічого одягу засвідчив відмінності у структурі споживчого попиту та рівня бренд-орієнтованості: для першого характерна чітко сформована ідеологія, сильна візуальна ідентичність та орієнтація на символічну й емоційну цінність продукту, в той час як українські бренди здебільшого зосереджуються на доступності, практичності та функціональності, поступово інтегруючи концептуальні та іміджеві складові у власні стратегії розвитку.

Автором виділено основні дизайнерські підходи при розробці авторських колекцій чоловічого одягу, в результаті чого було виявлено основні напрями для формування образної виразності та ідентичності модного бренду, серед яких: акцент на декоративність, модернізована класика, епатаж, деконструктивизм тощо. Здобувачем на основі аналізу конкретних прикладів виявлено систему доцільного формування асортименту колекцій одягу для чоловіків, із урахуванням потреб споживача, де розмаїття категорій та баланс між базовими та іміджевими моделями, а також урахування сезонних і функціональних вимог забезпечують стійкий попит та довгостроковий розвиток фешн-бренду.

Висновки до розділів та загальні висновки логічно відображають етапи та результати проведення дослідження, констатують виконання завдань та дають підстави для підтвердження наявності наукової новизни дисертаційної роботи.

До основних здобутків роботи слід віднести комплексний підхід автора щодо побудови концепції дослідження у єдності науково-методологічного підґрунтя, практичної складової роботи та розуміння попиту і

вимог споживацької аудиторії.

Також слід відзначити ґрунтовний аналіз актуальних тенденцій у дизайнерській практиці та маркетингових стратегіях вітчизняних і закордонних брендів. Отримані результати окреслюють перспективні напрями для подальших наукових пошуків у цій галузі.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації.

Попри актуальність теми даної дисертаційної роботи та загальну високу оцінку, доцільно висловити такі зауваження та побажання:

1. У другому розділі автор починає історичну ретроспективу чоловічої моди з епохи бароко відзначаючи її декоративність, урочистість та пишність. Але викликає питання чому автор починає саме з цього періоду, адже попередні епохи, зокрема Відродження, також мали виразні декоративні риси, аналіз яких міг бути доцільними у межах цього дослідження.

2. Описуючи текстильні матеріали та оздоблення на сторінках 67–68, автор зазначає, що основу тогочасних костюмів становили дорогі шовкові тканини (атлас, штоф, оксамит, золототкані й срібноткані матеріали), а найкраще мереживо й тасьма були італійського походження. Для повноти наукової картини цей виклад варто було б доповнити згадкою про тогочасний імпорт шовку, коштовного текстилю та елементів декору зі східних країн, зокрема з Китаю та Індії, що суттєво впливало на європейський ринок моди.

3. У додатках зібрано багатий візуальний матеріал із сучасними сценічними образами виконавців (Гаррі Стайлз, Lil Nas X, Сем Сміт тощо). Наукова цінність роботи підвищилася б, якби автор детальніше проаналізував цей матеріал у самому тексті, чітко схарактеризувавши зафіксовані тенденції розвитку сучасного чоловічого сценічного одягу.

Висловлені зауваження і побажання не знижують наукової і практичної цінності роботи, мають рекомендаційний характер і вказують на подальші перспективи дослідження обраної теми.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

